

آثار آرمنوش آراکلیان:

۱. مرگ پرنده، مرگ انسان.
نوشته آنتونیا ارسلان.
داستان بلند (نسل‌گشی ارمنیان).
ترجمه متن ارمنی: آرمنوش آراکلیان.
ترجمه متن ایتالیایی: کاملیا رفعت‌نژاد.
انتشارات کتاب سیامک، چاپ یکم، تهران، پاییز ۱۳۸۹/۲۰۱۰م، ۳۲۰ صفحه،
رقعی.
۲. نقش سازندگان افکار عمومی در انکار نسل‌گشی ارمنیان.
نوشته آرویک آودیسیان.
ترجمه آرمنوش آراکلیان.
فصل‌نامه فرهنگی پیمان، سال شانزدهم، شماره ۵۹، تهران، بهار ۱۳۹۱/۲۰۱۲م،
صفحات ۳۲ تا ۴۰.
۳. ترکیه و شبح ارمنیان.
نوشته تانیر آکچام.
ترجمه آرمنوش آراکلیان.
فصل‌نامه فرهنگی پیمان، سال هفدهم، شماره ۶۳، تهران، بهار ۱۳۹۲/۲۰۱۳م،
صفحات ۲۰۳ تا ۲۰۷.

۴. تویی خوابِ شیرینِ من.

هفده ترانهٔ عاشقانهٔ معاصر ارمنی.

سرودهٔ مارینه آلس، سربوهی استامبولتسیان، لیلیت بلثیان، روبن حق‌وردیان، لودویگ دوریان، آزما ییس ساهاکیان، بارویر سواگ، آلبرت سیمونیان (تاتا)، و آلیسیا گراگسیان.

انتخاب، ترجمه، و تألیف آرمنوش آراکلیان.

انتشارات کتاب سیامک، چاپ یکم، تهران، تابستان ۱۳۹۸/۲۰۱۹م، ۱۶۰ صفحه، رقعی.

۵. چندین سخن از عشق.

سخن‌رانی آرمنوش آراکلیان.

جلسهٔ رونمایی کتاب «تویی خوابِ شیرینِ من».

دانشگاه ملی ایروان، بخش ایران‌شناسی، ۲۰ آبان ۱۳۹۸/۱۱ نوامبر ۲۰۱۹.

۶. یک انسان و یک سرزمین.

مجموعهٔ دوازده داستان کوتاه، سه گفتار، و پنج پیوست.

نوشتهٔ هاکوب کاراپنتس.

انتخاب، ترجمه، و تألیف آرمنوش آراکلیان.

انتشارات کتاب سیامک، چاپ یکم، تهران، پاییز ۱۳۹۹/۲۰۲۰م، ۳۲۰ صفحه، رقعی.

۷. ارمنستان در نقشه‌های تاریخی جهان.

میراث نقشه‌نگاری.

تألیف روبن قالیچیان.

ترجمهٔ آرمنوش آراکلیان.

انتشارات مؤسسهٔ جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، چاپ یکم، تهران، دی ۱۳۹۹/ژانویهٔ ۲۰۲۱، ۱۲۰ صفحه، وزیری.

۸. مضامین عاشقانه در ادبیات معاصر ارمنی.

سخن‌رانی ویدیویی آرمنوش آراکلیان.

به زبان‌های فارسی و ارمنی.

همایش «دیدار خسرو و شیرین در ایران و ارمنستان»، به مناسبت بزرگداشت حکیم نظامی گنجوی.

مرکز فرهنگی و بین‌الملل شهر کتاب، با هم‌کاری رایزن فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در ارمنستان، و انستیتوی ادبیات و علوم انسانی ارمنستان، به صورت مجازی، ایروان، ۲۰ اسفند ۱۳۹۹ / ۱۰ مارس ۲۰۲۱.

۹. جریان سیال ذهن در داستان «ناتمام» هاکوب کاراپنتس.

سخن‌رانی آرمَنوش آراکلیان.

همایش علمی بزرگداشت هاکوب کاراپنتس.

انجمن فرهنگی «هامازکاپین» و دانش‌گاه ملی ایروان، دانش‌کده علوم انسانی، ایروان، اول مهر ۱۴۰۰ / ۲۳ سپتامبر ۲۰۲۱.

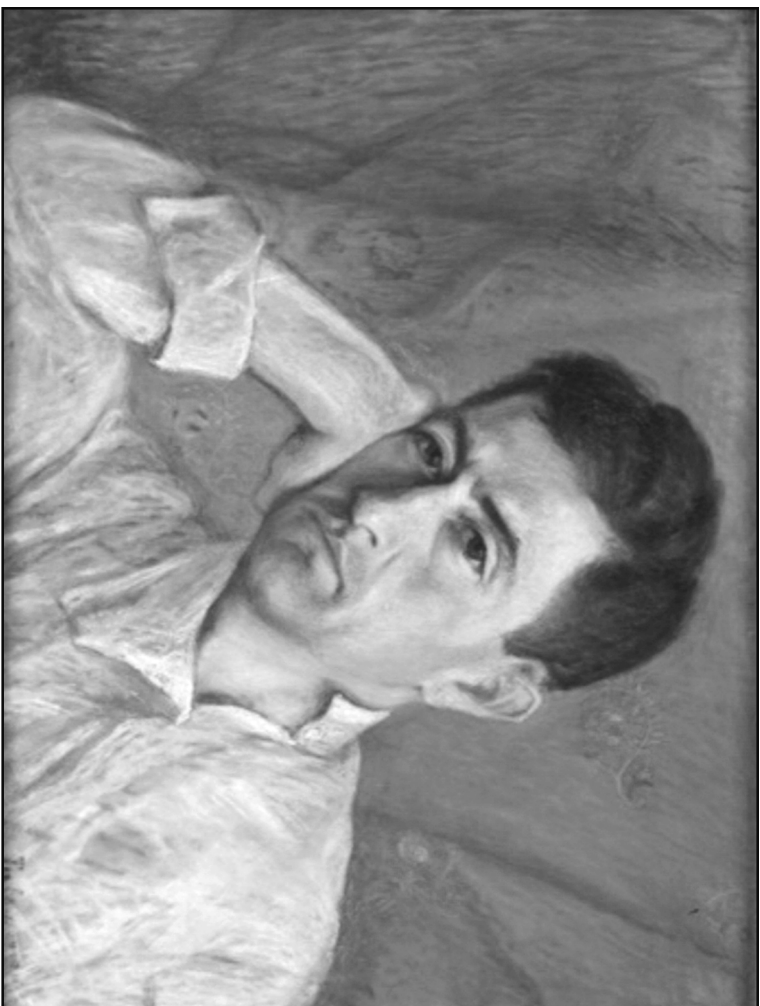
۱۰. سراینده بزرگ زانگزور.

مجموعه هشت داستان کوتاه، دو گفتار، یک سروده، و چهار پیوست.

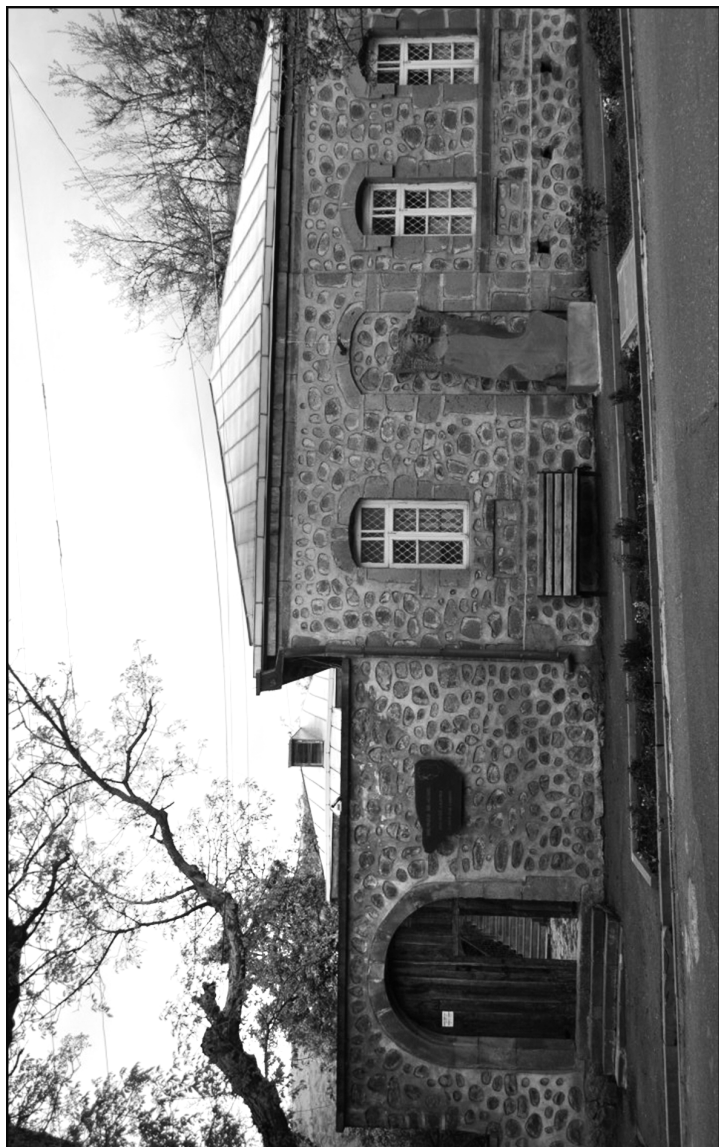
نوشته آگسیل باگوئنتس.

انتخاب، ترجمه، و تألیف آرمَنوش آراکلیان.

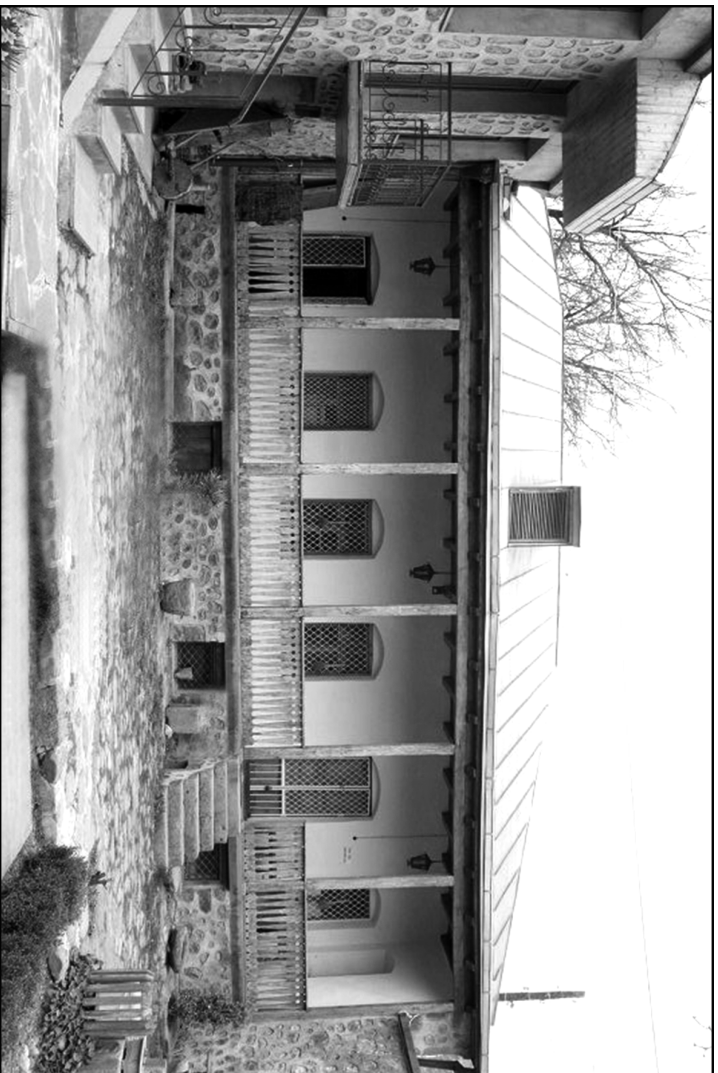
انتشارات کتاب سیامک، چاپ یکم، تهران، تابستان ۱۴۰۱/۲۰۲۲م، ۲۲۴ صفحه، رقعی.

آکسل باگوتس، اثر پائولس ترلمیریان، سال ۱۹۳۲م.

نمای بیرونی منزل و موزه آکسِل باگوتس، در شهر گُریس.

نمای داخلی منزل و موزه آگسل باکوئش، در شهر گرېس.

اتاق کار آئسل باگوتس، بخشی از منزل مسکونی او، که اینک در شهر گریس، زادگاه باگوتس، تبدیل به موزه شده.

Armenian Literature in Translation

Aksel Bakunts

The Dark Valley

Short Stories

translated from Armenian by

Nairi Hakhverdi

TADERON

طرح روی جلد کتاب «تاریک‌دژه»، ترجمه گزیده داستان‌های کوتاه
آکسل باگونتس به زبان انگلیسی، چاپ لندن، سال ۲۰۰۸م.

ԱՎԱՅԵԼ ԲԱՎՈՐԵՑ

Մթնանի

Ծրու րու յլլ քնք «Գրկլ Գր», գրլլ Գսնն հլ քոն, յոսն Գքսլ Գքոսն.

MTNADZOR

Aksel Bakounts

*Nouvelles traduites de l'arménien
par Mireille Besnifian*

طرح روی جلد کتاب «تاریک‌دژ»، ترجمه گزیده داستان‌های کوتاه
آکسل باگوئنتس به زبان فرانسوی، چاپ مارس، سال ۱۹۹۰م.

مرگ پرنده، مرگ انسان

آنتونیا ارسلان

ترجمه

کاملیا رفعت‌نژاد آرمینوش آراکلیان

تویی خوابِ شیرینِ من

ترانه‌های عاشقانهٔ معاصر ارمنی

انتخاب، ترجمه، و تألیف

آرمنوش آراکلیان

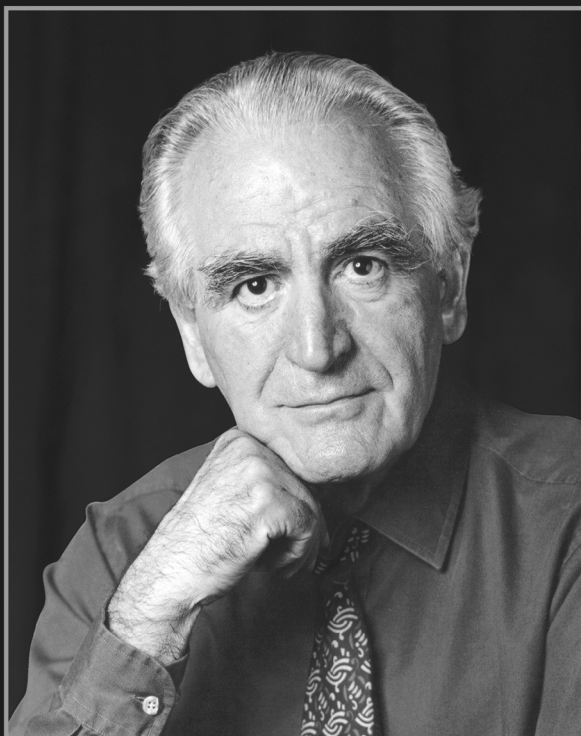
یک انسان و یک سرزمین

نوشته

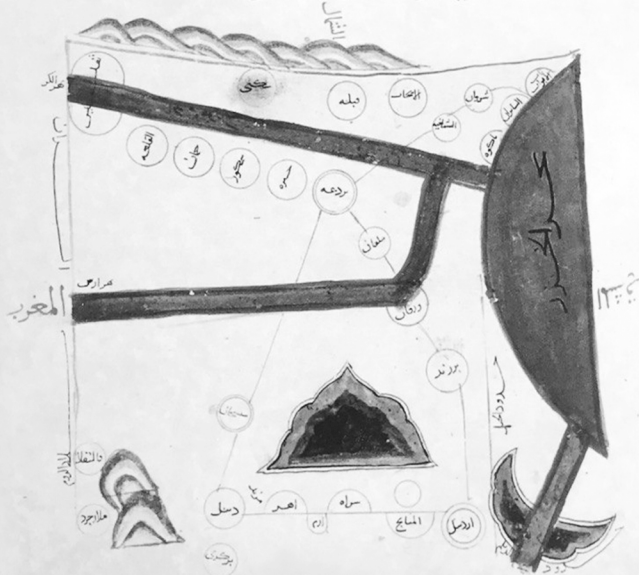
هاکوب کاراپنتس

انتخاب، ترجمه، و تألیف

آرمفوش آراکلیان

ترجمہ
آرمینوش آراکلیان
صورت ارمینیہ واران وادریحان

بخش سوّم:
ترجمه گفتارها

باغ خانه و موزه آگسیل باگوتش در شهر گریس. از راست به چپ:
وآرطان سارکسیان، مدیر موزه؛ آناهید هاروطونیان، راهنمای موزه؛
آرمنوش آراکلیان؛ آنژلا میکایلیان، مسئول نگهداری گنجینه آثار و
اشیاء موزه، ۲ ژوئیه ۲۰۲۱ / ۳۰ تیر ۱۴۰۰

Լաւ պատմաւածքը շոյում է մարդու խիղճն ու սիրտը, և հարստացնում հոգեկան աշխարհը. Ժամանակը չի ջնջում նրա ազդեցութիւնն ու գրաւչութիւնը:

Այդպիսին է Ակսել Բակունցի արձակը:

Զանգեզուրի սիրած գրողի կեանքն ու վաստակը ծանօթացնելու, մեծարելու և անմոռաց պահելու նպատակով, պարսկերէնի եւ թարգմանել Ակսել Բակունցի պատմաւածքներից մի փունջ, և սոյն հատորը ներկայացնում եմ հայ գրականութեամբ հետաքրքրուող գրասէրներին:

Երևան

Սեպտեմբեր, 2021 թ.

Մերոս ու անխախտ էր յատկապէս Ակսել Բակունցի և Եղիշէ Չարենցի ընկերութիւնն ու գրչակցութիւնը՝ ցմահ, որը տեղեկ հազիւ 10 տարի: Նրանց երիտասարդ կեանքերն աւա՛ղ ընդհատուեցին ստալինեան արիւնարբոս համակարգի ճիրաններում՝ 1937 թւին, միմեանցից չորս ամիս տարբերութեամբ: Բակունցը բանտում գնդակահարուեց Յուլիսի 8-ին, Չարենցը՝ բանտի հիւանդանոցում արնաքամ եղաւ Նոյեմբերի 27-ին:

Ըստ Գուրգէն Մահարու.-

«Նրանք մի մեծ ներդաշնակութիւն էին եւ իրար հասկանում էին կէս խօսքից: Ինչպէս Չարենցն էր ընդունում Բակունցի հեղինակութիւնը, այնպէս էլ Բակունցը՝ Չարենցինը»:

«...Բակունցը հրաշալի պատմող էր. Երբ աւարտում էր խօսքը, Չարենցը դեռ մնում էր նրա խօսքի դիւթանքի մէջ, շարունակում էր զարմանալով հիանալ եւ հիանալով՝ զարմանալ:»

«...Չարենցը շատ էր սիրում կոմիտասեան երգերը: Բակունցը հրաշալի երգում էր Կոմիտասի երգերից: «...Մի Կոմիտաս երգի՛ր, Ակսել՛ի», - ասում էր Չարենցը: Երբեմն էլ, երբ նեղսրտում էր ու ձանձրանում, գլխարկը քաշում էր աչքերի վրայ եւ երեխայի պէս խնդրում.- «Գնանք Ակսելի մօտ, Կոմիտաս լսենք»:-»

1927 թւի Յունւարի 1-ին, «Խորհրդային Հայաստան» օրաթերթում տպագրուեց «Ալպիական մանուշակ» պատմածքի առաջին մասը: Նոյն գիշեր մահացաւ Եղիշէ Չարենցի կինը՝ Արփենիկը:

Հետագայում, «Ալպիական Մանուշակ»-ի ճակատին, Ակսել Բակունցը մակագրեց՝ «Արփենիկ Չարենցի յիշատակին»:

կուրթեան յուշերը, կազմել են նրա ստեղծագործութիւնների հիմնական ատաղձը:

Ինքն է ասել.- «Իմ բոլոր պատմածքները մինչև թղթին յանձնելը մտքումս գրել եմ ձի նստած՝ գիւղից գիւղ շրջելիս:»

20-րդ դարասկզբի հայկական գիւղն ու քաղաքը, ցարական տիրակալութեան տակ տնքացող, այնուհետև բոլշևիկեան բռնապետութեան ներքոյ հալածուող հայ մարդը, ինչպէս նաև ցեղասպանութեան ու բռնազաղթի ենթարկւած հայի բեկորները, ովքեր ապաստան էին գտել արևելեան Հայաստանի գիւղերում ու քաղաքներում, հարազատօրէն պատկերւած են Բակունցի գեղարուեստական էջերում:

Ժամանակակիցների վկայութեամբ, Բակունցը կախարդիչ գրուցակից էր, ում հետ կարելի էր ժամերով խօսել ու երբեք չյոգնել: Նա վիճում էր հազվադէպ, բայց՝ անզիջում, շիտակ ու աննահանջ, իսկ միջամտելիս էլ մեծ մասամբ նրա ասածը գրչակից ըկերներն ընդունում էին իբրև վերջնական խօսք:

Բարձրահասակ էր, կապուտաչեայ. Ընտանիքի մարդ էր, սիրւած ու յարգւած՝ իր ծննդավայրում. Մեծ հմայք ուներ, շատերն էին փափագում ու ձգտում ծանօթանալ այդ առինքնող մարդու հետ:

Մկրտիչ Արմէնը գրում է.-

«Ամենահասարակ խօսակցութիւնն անգամ Բակունցը վարում էր այնպէս, որ հասարակը դառնում էր նշանակալից: Խօսում էր յուզումնալից, բայց միաժամանակ հանդարտասահ: Այդպէս կարող էր խօսել ամէն ինչի մասին՝ և՛ հայոց պատմութեան, և՛ մարդկութեան ապագայի, և՛ հայկական բնաշխարհի, և՛ սովորական մարդկանց...»

«Ժողովրդի լեզուն պիտի հասկանաւս և գրես բնութեան լեզուով, որ ամէն ինչ լեզու առած խօսի հոգուդ հետ», - ասել է Բակունցը:

Բակունցի հերոսները սովորական մարդիկ են՝ տարբեր խառնւածքներով. Իսկ Բակունցի պատմւածքներն իւրօրինակ են՝ իրենց կառուցւածքով, գեղարւեստական հիւսւածքով և բաղադրիչ տարրերի նրբին համադրութեամբ: Մի կողմում, մարդկային փխրուն հոգիներն են, պարզ ու թափանցիկ բնաւորութիւնները, միւս կողմում՝ կարծր ու վայրի ժայռերն են ու մութ ու թաւուտ անտառները, և յաճախ, նուրբ ու երազայինը բախում են կոպիտ ու բիրտ իրակաւնութեան պատնէշին:

Բակունցի արձակում առատ են սերն ու կարեկցանքը, յուշն ու վերյուշը, համբերութիւնն ու կարօտը. Կայ՝ լուռ թախիծ, ներքին մենախօսութիւն, և երբեմն էլ հաճելիօրէն ջերմացնող տաք լռութիւն:

Բացի գեղարւեստական պատմւածքներից, որոնք հաճոյքով կարելի է կարդալ մէկից անէկի անգամներ, Բակունցը գրել է նաև կինոսցենարներ, վէպ ու վիպակներ, երգիծաբանութիւններ, վեր հանելով՝ ժամանակի հասարակական կեանքի արատները, անարդարութիւնները, յոռի երևոյթներն ու զաւեշտալի կերպարները:

Նա սիրել ու պաշտպանել է գիւղը, և աշխատել է գիւղատընտեսութեան ասպարեզում որպէս մասնագէտ գիւղատընտես՝ երկու տարի Գորիսում, ապա հինգ տարի Երևանում՝ հողվարչութեան պետի տեղակալի պաշտօնում, մինչև 1931 թիւր: Նրա ճոխ նամականին և յօլւածաշարքը այդ նիւթերի շուրջ, տեղադրւած են իր ամբողջական երկերի չորրորդ ծաւալուն հատորում:

Բակունցը շատ է ճամբորդել գիւղից գիւղ, քաղաքից քաղաք, նիստուկաց է ունեցել զանազան մարդկանց, ահելի ու ջահելի հետ, և այդ բոլոր տպաւորութիւններն ու իր ման-

եկել, որոնք հասանելի են գրախանութներում ու համացանցային կայքերում, և որոնցից մեծ օգուտ եմ քաղել նաև ես:

Յատկանշական են գրականագետներ, պրոֆեսորներ՝ Ռաֆայել Իշխանեանի (1922-1995), Սուրեն Աղաբաբեանի (1922-1986), Դաւիթ Գասպարեանի (1947), և շատ ուրիշների ձիգերն ու մեծ ներդրումը այդ ուղղությամբ:

Բակունցի ստեղծագործություններն այսօր ևս պահել են իրենց այժմեականությունը: Որքան ընթերցել և շարունակում եմ ընթերցել հեղինակի պատմածքներն ու հատորները, այնքան պարզ է դառնում, որ տասնեակ տարիների հեռուից, դրանք դարձեալ խօսուն են և սրտամօտ:

Մեր օրերում, մարդս արտաքնապէս տարբերում է անցեալից՝ իր հագ ու կապով, իր կենցաղային պայմաններով, բայց մնում է նոյն յոյզերի, լուռ ցաւերի ու զգացմունքների գերին, շատ յաճախ՝ նոյն աւանդապաշտը: Մարդկային կեանքը յառաջադիմել է՝ գիտական, մշակութային, հասարակական այլևայլ ոլորտներում, սակայն առօրեայում, շարունակում են՝ թոյլի կեղեքումն ու շահագործումը, բռնությունն ու անիրաւութիւնները:

Այդ բոլորի մասին է պատմում Բակունցը՝ շատ պարզ ու պատկերաւոր լեզուով: Լեռնային մարդկանց բնաւորութեան պէս պարզ, բայց ոչ պարզունակ, նա գրում է մարդու կեանքի, զգացական աշխարհի և բնագոյային մղումների մասին:

Նրա սքանչելի տողերը՝ հայրենի բնութեան, իր ծննդավայր Զանգեզուրի անտառախիտ լեռների, ձորերի, Միւսիքի հովիտների ու քարափների մասին, ընթերցողի աչքի առջև կենդանացնում են պատմածքների ամբողջ միջավայրը: Բակունցի ստեղծած Մթնաձորը «Մի ուրոյն աշխարհ է...», որի հետ միաձուլւած են՝ նրա հերոսների կեանքերն ու ճակատագրերը:

«Ալպիական Մանուշակ» պատմածքն առաջին ընթերցմամբ խորապես ազդեց և հմայեց ինձ, և հետաքրքրություն առաջացրեց՝ փնտրելու ու կարդալու հեղինակի ուրիշ գործերն ևս:

Դա՝ 1980 թիւն էր, երբ «Բագին» գրական ամսագրի Յունւարի էջերում հանդիպեցի Ակսել Բակունց գրողին: Մէկ ամբողջ համար, 134 մեծադիր էջ, «Բագին»-ը նւիրել էր Ակսել Բակունցի ծննդեան 80-ամեակին, ընդգրկելով՝ յիսունեթ յօդած, գրախօսական, յուշ ու բանաստեղծութիւն Բակունցի մասին, ինչպէս նաև հեղինակի չորս պատմըւածքն ամբողջութեամբ.- «Լառ-Մարգար», «Ծիրանի փողը», «Ալպիական Մանուշակ» և «Միրհաւ»:

Ներշնչած բակունցեան շնչով, և կիսելու համար դրա վայելքը, կազմակերպեցինք գրական երեկոյ՝ Թեհրանի Հայ Մշակութային Արարատ Կազմակերպութեան յարկի տակ, Նոբահար փողոցում, և նշեցինք Ակսել Բակունցի ծննդեան 80 ամեակը՝ գրասէր հանդիսականների ներկայութեամբ:

Այնուհետև, թեհրանահայ համայնքում շատ քիչ է խօսւել, կամ էլ չի խօսւել Ակսել Բակունցի մասին:

Բարեբախտաբար, Հայաստանի գրականագէտների և գիտաշխատողների պրպտումների ու անխոնջ ջանքերի շնորհիւ, Բակունցի աշխատութիւններն ու տարբեր նիւթեր հաւաքագրւել և փրկւել են ի սպառ ոչնչացումից: Գրական, հետազօտական բազմաթիւ հրապարակումներ են հանդէս

واروارا چیویجیان، همسر آگسیل باکوئیس، و پسرشان سیوادا.

Ակսել Բակունցի մասին

Գրել է՝

Արմենուշ Առաքելեան

آگسیل باگوئش (ردیف عقب ایستاده)، با پدر، مادر، خواهر، و دو برادرش.

Զանգեզուրի Մեծ Քնարերգուն

Ակսել Բակունց

Ընտրեց, թարգմանեց, կազմեց՝

Արմենուշ Առաքելեան

Ուրը պատմածք և ինքնակենսագրություն՝ Ակսել Բակունց
Մեկ փորձագրություն՝ Յակոբ Կարապենց
Մեկ բանաստեղծություն՝ Եղիշե Չարենց
Չորս յօդած՝ Արմենուշ Առաքելեան

Սրբագրեց՝

Մոսթաֆա Զամանի Նիա

کتاب سیامک

Հրատարակչատուն՝

Միամաքի գիրքը (Քեթաբ-է-Միյամաք)

Առաջին տպագրություն, Թեհրան, Ամառ 2022

ISBN 978-964-6141-77-3

թիւնից և լուսանկարներից նմուշներ տրամադրելու համար:

Թեհրանի **Հայ Մշակութային «Արարատ» Կազմակերպութեան, «ՀՈՒՄԿ» հաստատութեան** և **«Ալիք» օրաթերթի** մեծարգոյ պատասխանատուներին, որ ջերմօրէն սատարեցին գրքերիս մի մասի վաճառքի ու տարածման գործին:

Շնորհակալ և երախտապարտ եմ՝ իմ սիրելի և թանկագին ընկեր-ուհիներին, տիկնայք և պարոնայք՝ **Ռուբինա Գալստեան, Ռոստոմ Մարգարեան, Անուշ Թումանեան, Անահիտ Աբրահամեան, Քեյվին Սուլթանեան, Սնակ Սարոյիսանեան, Շերիլ Աւետեան, Ռոբերթ Բեգլարեան, Արմոնդ Կիրակոսեան, Ալենուշ Ղահրամանեան, Ալինա Քեշիշեան, Գասպար Ամիրխանեան, Վրէժ Դանիէլեան և Ժանիթա Մուրադեանին**, ովքեր բարեացակամօրէն և ամենայն հոգատարութեամբ օգնեցին Թեհրանում գրքերիս որոշ մասի ցրման, և կամ՝ Թեհրանից Երևան փոխադրելու գործին, յատկապէս Կորոնավիրուսի համաճարակի բարդ պայմաններում:

Ջերմ երախտագիտութիւնս՝ սիրելիներ Տկն. **Մեղիկ Խաչիկեանին**, Պարոնայք՝ **Հարմիկ Աւետեանին** և **Արա Զարիֆեանին**, Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներում ևս գրքերս տարածելու համար:

Շատ շնորհակալ եմ Յակոբ Կարապենցի եղբայր և եղբորդուստր՝ յարգելիներ Պրն. **Նարբէ Կարապետեանի** և Տկն. **Մեղիա Կարապետեանի** վստահութեան և սիրալիի վերաբերմունքի համար, որ իրենց անձնական արխիւներից Կարապենցի որոշ ընտանեկան լուսանկարներ ինձ տրամադրեցին:

Արմենուշ Առաքելեան

Խորին երախտագիտութիւնս եմ յայտնում՝

Տկն. **Էլիամ Եզանէին**, գրքի գրաշարութեան ու սրբագրութեան բժախնդիր և դժւարին աշխատանքի համար:

«Միթրա» հրատարակչատան յարգելի տնօրէն՝ Պրն. **Վահղաթ Ռահրովանին**, իր ցուցաբերած անվերապահ ծառայութիւնների համար:

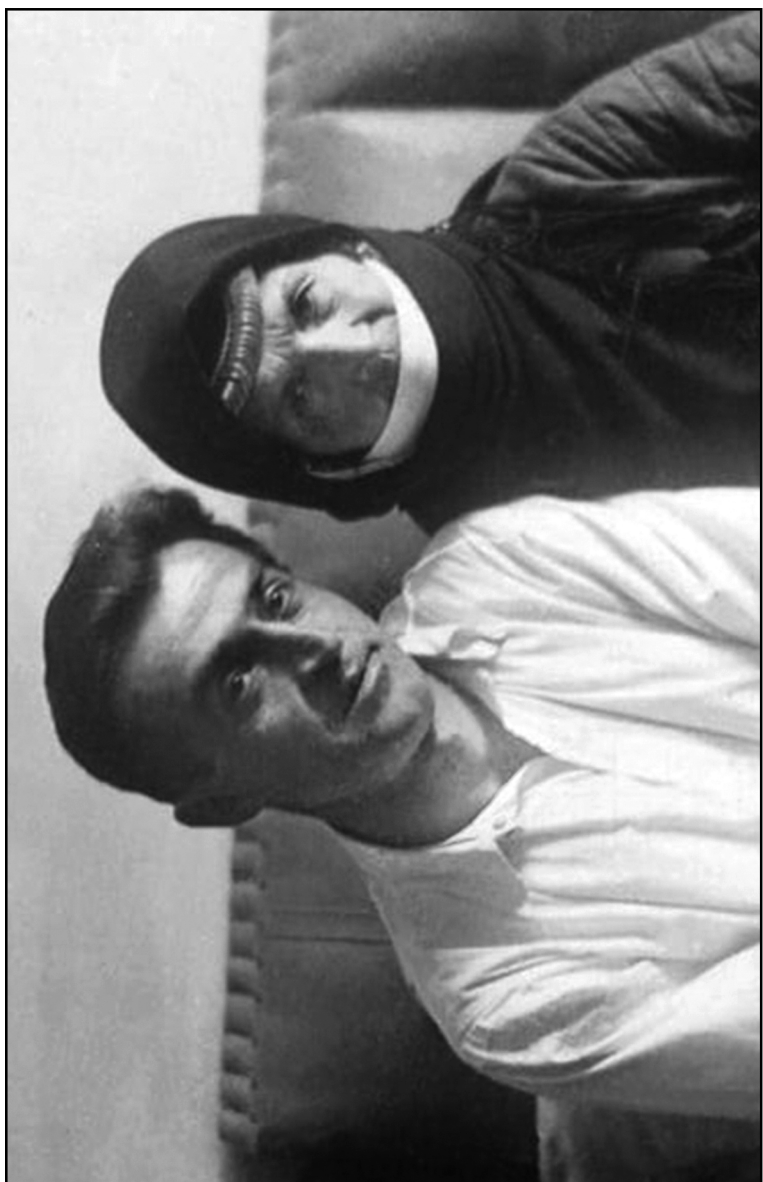
Յարգելիներ՝ Պրն. **Մոհամմադ Էսմայիլ Զամանինիա**, Տկն. **Մեհրեզան Խաթամ**, Օր. **Մարջան Զամանինիա**, և Օր. **Բարան Խաթամին**՝ գրքի գրաֆիկական ու գեղարուեստական ձևաւորումը բարեխղճօրէն կատարելու համար:

Յարգանքի և երախտագիտութեան խօսք՝

Հայաստանի Ազգային Գրադարանի մեծարգոյ աշխատակազմին և տնօրէնի տեղակալ (գիտական)՝ Տկն. **Հայկանուշ Ղազարեանին**, իրենց ջերմ և արդիւնաւէտ համագործակցութեան համար՝ Գրադարանի արխիւներն ինձ հասանելի դարձնելու և Ակսել Բակունցի բազմաթիւ գրքերի պատճենահանման կապակցութեամբ:

Գործիսում, Ակսել Բակունցի Տուն-Թանգարանի յարգարժան վարիչ՝ Պրն. **Վարդան Սարգսեանին**, ֆոնդապահ՝ Տկն. **Անժէլա Միքայէլեանին** և ուղեցոյց՝ Տկն. **Անահիտ Յարութիւնեանին**, իրենց ջերմ ու սիրալիք աջակցութեան համար՝ Բակունցի անձնական և գրական կեանքը պատկերող արխիւներն ու լուսանկարները ներկայացնելու և ընդգրկուն բացատրութիւններ տալու կապակցութեամբ:

Երևանում, Եղիշէ Չարենցի անուան Գրականութեան և Արւեստի Թանգարանի յարգելի տնօրէն՝ Պրն. **Կարօ Վարդանեանին** և աշխատակազմին՝ Ակսել Բակունցի ձեռագրերից, ստորագրու-

آکسل باگوتس و مادرش، بنچاگول خورشیدیان.

et déprimé, il suppliait comme un enfant en rabattant son chapeau sur ses yeux: “Allons-y chez Axel, écoutons Komitas ”!»

Le premier janvier 1927, une partie de «La Violette Alpine» d'Axel Bakounts a été publiée au journal «Arménie soviétique». La nuit-même, Arpénik, épouse de Tcharents, est décédée.

Plus tard, Axel Bakounts a dédié «La Violette Alpine» à la mémoire d'Arpénik Tcharents, par une inscription imprimée en tête de l'ouvrage.

Une belle histoire touche le cœur et l'esprit, en jetant la lumière sur la vie ; Elle dure dans le temps.

Telle est la prose d'Axel Bakounts.

Pour commémorer et célébrer la vie et le mérite de l'écrivain bien-aimé de Zanguézour, j'ai traduit de l'arménien en persan un recueil des nouvelles d'Axel Bakounts, destiné aux amoureux de la littérature arménienne.

À Érevan

Septembre 2021

Physiquement, il était grand, aux yeux bleus ; Un homme de famille, bien aimé et respecté dans la région. Bakounts avait un grand charme ; Beaucoup souhaitaient le connaître et être ami avec lui.

Meguerditch Armen, écrivain contemporain de Bakounts a écrit :

«Bakounts maîtrisait l'art de conversation; Il transformait un échange banal en quelques chose d'important; Il s'exprimait avec beaucoup de passion, mais calmement. Il pouvait ainsi parler de tout; Parler d'histoire, de nature, d'avenir de l'humanité, des gens ordinaires...»

Il y avait une amitié forte et une collaboration créative entre Axel Bakounts et Yegishé Tcharents, deux écrivains importants arméniens. Cela n'a malheureusement duré que dix ans, tous deux étant victimes du régime meurtrier et de grandes purges stalinienne en 1937. Bakounts, condamné à mort et fusillé le 8 juillet, âgé de 38 ans; Tcharents, torturé et mort en prison à Érevan, le 27 novembre, âgé de 40 ans.

Selon Gourguène Mahari, auteur arménien célèbre de l'époque:

«Les deux hommes [Bakounts et Tcharents] étaient en parfaite harmonie, ils se comprenaient à merveille même d'un simple geste. Ils s'estimaient mutuellement et avaient des valeurs en commun...»

«...Bakounts était un narrateur inspirant ; Quand il s'arrêtait de parler, Tcharents demeurait longtemps fasciné, ébloui, surpris...»

«...Tcharents adorait les chants de Komitas. Bakounts chantait très bien. Tcharents lui demandait : "Axel ! Chante-nous un morceau de Komitas!" Et parfois, lorsque Tcharents était ennuyé

On y trouve d'ailleurs plein d'amour et de bonté, de patience, d'indulgence, de souvenirs et de nostalgie, aussi le monologue intérieur et quelquefois un silence agréablement chaleureux.

En outre de magnifiques récits qui peuvent être lus à plusieurs reprises, Bakounts a également écrit des scénarios et de beaux romans, en critiquant avec humour et un certain sarcasme, les injustices, les inégalités sociales et les personnalités ridicules de la société.

Bakounts adorait et protégeait le village et sa terre natale. En tant qu'ingénieur agronome, il a travaillé deux ans à Goris, sa ville natale, ensuite cinq ans à Èrevan jusqu'en 1931, en qualité de directeur adjoint de l'ensemencement auprès du Commissariat au peuple de l'agriculture. Il a laissé en héritage de très riches collections de lettres, de rapports et d'articles, qui sont inclus dans le quatrième volume volumineux de ses livres.

Bakounts a beaucoup voyagé de village en village, de ville en ville. Il a rencontré et fréquenté des gens de tout âge. Tout ce qu'il a vu, ressenti et vécu, ainsi que les souvenirs d'enfance, ont servi de base à ses œuvres littéraires.

«Toutes mes histoires, avant de mettre sur papier, je les ai en tête, lors de mes voyages à cheval d'un village à l'autre», a dit Bakounts.

Les communautés rurales et urbaines arméniennes au début du vingtième siècle, le peuple affligé par l'oppression tsariste, et opprimé ensuite par les bolcheviques, les rescapés du génocide arménien par les turcs ottomans trouvant l'abri dans les villages et les villes d'Arménie, se reflètent dans les œuvres de Bakounts.

Selon les amis d'Axel Bakounts, il était un interlocuteur charmant, avec qui on pouvait parler pendant des heures sans fatigue. Il se disputait rarement, mais fermement, et il avait toujours le dernier mot.

Pour leurs importantes contributions dans ce domaine, il faut mentionner les noms des professeurs Rafael Ishakhanian (1922-1995), Surène Aghababian (1922-1986), Davit Gasparian (1947), parmi d'autres.

Il semble que les œuvres de Bakounts n'aient rien perdu de leur actualité et pertinence. Plus je le lis, plus je le reconnais. L'homme d'aujourd'hui a changé d'apparence, son mode de vie, cependant il reste toujours l'esclave de ses émotions, ses instincts naturels, et parfois de ses croyances traditionnelles. En dépit des progrès réalisés dans divers domaines sociaux, culturels ou scientifiques, hélas, dans la société humaine, nous rencontrons toujours la violence, l'oppression, la partialité...

Bakounts raconte tout cela par son style simple et pittoresque. Simple comme le cœur des habitants de montagne, mais pas simpliste, il dépeint les hauts et les bas de la vie des gens.

Il a un réel talent à décrire la nature exubérante de sa région natale Zanguézour, les montagnes et les vallées verdoyantes, les falaises rocheuses et les forêts denses, qui prennent vie aux yeux du lecteur. Bakounts l'a baptisé «Mtnadzor» (Sombre Vallée). La «Sombre Vallée» de Bakounts «est un monde unique...» entrelacé avec la vie et le destin de ses personnages.

D'après Bakounts: «Il faut comprendre la langue des gens et écrire en langue de la nature, pour que tout parle à nos cœurs.»

Les personnages de Bakounts sont des êtres ordinaires à caractère divers ; Ses œuvres, en revanche, sont extraordinaires autant par la structure et le style artistique que par la subtile combinaison entre les personnages et les faits. La tendresse et subtilité des caractères, la nature simple et pure des villageois sont en effet confrontés à des roches dures et sauvages, à des forêts sombres et denses. Toute illusion, toute douceur, se heurte très souvent à la réalité dure et impitoyable.

«La Violette alpine», nouvelle d'Axel Bakounts, m'a émue dès la première lecture. Elle m'a incité à chercher et lire d'autres livres de cet auteur.

C'était en 1980 que dans l'édition de janvier du magazine littéraire «Baguine» j'ai rencontré cet écrivain arménien. Une édition spéciale de 134 grandes pages avait été entièrement consacrée à Axel Bakounts à l'occasion de son 80ème anniversaire. Cinquante-deux articles, analyses littéraires, souvenirs et poèmes, évoquaient la vie de l'écrivain et décrivaient ses œuvres. Quatre nouvelles de Bakounts y étaient également incluses: «Lar Markar», «La flûte abricot», «La Violette alpine» et «Le faisant».

Afin de célébrer la mémoire de l'auteur, nous avons organisé un rencontre littéraire au centre culturel «Ararat» à Téhéran, rue Nobahar, pour des passionnés de la littérature arménienne.

Depuis lors, je ne me souviens pas avoir entendu quelque chose au sujet d'Axel Bakounts dans la communauté arménienne de Téhéran.

Heureusement, grâce à des efforts considérables déployés par les chercheurs littéraires d'Arménie, une partie des écrits et des lettres d'Axel Bakounts a été sauvée de l'anéantissement total. Beaucoup de livres, rapports de recherches et articles ont été publiés à ce propos, qui sont disponibles aux librairies et en ligne, et dont je me suis également servie.

همکاران آگسیل باگوئش، زمانی که پیشه باگوئش، مهندسی کشاورزی بود. سال ۱۹۲۵م.
ردیف بالا، از راست: آگسیل باگوئش، آرشاک شاهنظریان، و باریق مامیان؛
ردیف پایین: شواوآش آقابابیان.

À Propos d'Axel Bakounts

(1899-1937)

Écrit par :

Armenoush ARAKELIAN

آرمنوش آراکلیان کنار ستون یادبود آگسیل باگوئتس؛ ایروان،
خیابان نعلبندیان، شماره ۹۶، خانه‌ای که باگوئتس از ۱۹۲۷ تا ۱۹۳۶ م،
در آن زندگی کرده است.

Le Grand Écrivain de Zanguézour

Axel Bakounts

Sélectionné, traduit et rédigé par:

Armenoush Arakelian

Huit nouvelles et l'autobiographie d'Axel Bakounts

Un essai par Hakob Karapents

Un poème par Yeghishé Tcharents

Quatre annexes par Armenoush Arakelian

Édité par:

Mostafa Zamani Nia

کتاب سیامک

Édition:

Livre de Siyamak (Kétab-é-Siyamak)

Première impression, Téhéran, l'été 2022

ISBN 978-964-6141-77-3

آکسِل باگوئٹس.

The Great Author of Zangezur

Axel Bakounts

Selected, translated and authored by:

Armenoush Arakelian

Eight short stories and autobiography by Axel Bakounts

An essay by Hakob Karapents

A poem by Yeghisheh Charents

Four appendices by Armenoush Arakelian

Edited by:

Mostafa Zamani Nia

کتاب سیامک

Publisher:

Siyamak Book (Ketaab-E-Siyamak)

First printing, Tehran, Summer 2022

ISBN 978-964-6141-77-3